

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructio practica ...

Institutiones Qvintvplicis Theologiæ - Positivæ videlicet, Asceticæ,
Polemicæ, Speculativæ, & Moralis complectens, Unà cum Appendice
Methodum compendiarium reformationis Ecclesiasticæ à Concilio
Tridentino factæ continente

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1679

§. 4. De Principiis ad contractus pertinentibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48233](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48233)

Authoritas.

Hoc est, quando aliquis per delictum aliquod alium offendit, & in simili genere vicissim ab eo est læsus, non potest satisfactionem petere, sed obligationem, quam alter contraxit, per suam obligationem, quã ipsi ille obstrictus est, petere potest compensatam.

Authoritas.

Desumptum est ex cap. Intelleximus. 6. de Adulterio. Item de Viro. 39. ff. Solutio matrimonio, illudque explicat, & approbat Barboza axiom. 174. cum multis aliis.

Ratio.

Quia, cum per delictum quilibet alteri sit debitor factus, merito ad offensam tollendam, merito perinde dicuntur talia per mutuam compensationem sublata, atque defusa ad alterius tollitur, si vicissim ipse Creditor simile debitor contraxit.

Praxis.

Hinc deducitur 1. Conjugem non posse petere divortium, si & ipse in idem crimen inciderit, uti in cap. de Crimen. 7. de adult. definitur.

Deducitur 2. Eum, qui graviter alteri detraxit, liberari a restituendis, si ab eo, cui detraxit, simili modo infamis est, uti Tolet. Less. Silvest. Malderus Molin. Dian. a. cum Busenbaum l. 3. tr. 6. c. 1. du. 3. docent.

Deducitur 3. Si sponsa permittat se tangi impudicè ab Sponsi oscula & amplexus, & ipse quoque Sponsus tam frequenter exerceat similes tactus, ut merito timeri possit, ne si sponsa non servet, posse & Sponsam resilire à Sponsalibus, uti Laym. Conineck. apud & cum eodem Busenbaum l. c.

§. IV.

De Principiis ad Contractus pertinentibus.

PRINCIPIUM I.

Contractus ex conventione Legem accipere dignoscuntur.

L1 3

Sensus

Sensus.

Hoc est, contractuum Natura & qualitas non tantum forma à Legibus præscripta, sed etiam ex conditionibus quas ipsi contrahentes apposuerunt, desumenda est, conditione talis à legibus non reprobetur, uti reprobatur contractum de dolo in le. Contractus 23. ff. de reg. Juris.

Authoritas.

Desumptum est ex l. 6. decret. c. ult. reg. 85. & ex l. 1. de conveniat. ff. de deposito. illudque plurimi apud & cum Gobat. axiom. 57. n. 1. defendunt.

Ratio.

Quia actus agentium non operantur ultra intentionem, ergo non potest aliquis ultra limites illos, quos sibi ipse assignavit, obligari, atque adeo si certas condiciones contractui apposuit, ex harum ille natura metiendus est.

Praxis.

Hinc deducitur 1. Etsi per se, & vi Matrimonii non obligetur maritus ad certum locum inhabitandum, non potest tamen eum à loco certo recedere (nisi causa prius non prevista superveniat) si in pactis matrimonialibus talis loci habitatio constituta est, uti Laym. l. 5. tr. 10. pa. 3. c. 1. n. 1. cum Sanch. Navarr. Saa, Soto & aliis docet.

Deducitur 2. Etsi Depositarius ex natura contractus tantum de culpa lata & dolo teneatur, posse tamen eum etiam de culpa levi, & casu fortuito conveniri, si ita conventum sit, ut in le. 1. §. Si convenit. ff. de deposito. Item in cap. de deposito deciditur.

Deducitur 3. In Indulgentiis omnes illas condiciones sentiales esse, quas Prælati legitima voluntas apponit, quod indulgentiæ sint contractus quidam innominatus, quod datur aliquid, ut alter vicissim det, vel faciat aliquid. Ita Gobat in thes. Indulg. p. 1. n. 140.

PRINCIPIUM II.

Modum suæ rei imponere cuivis licitum est.

Sensus.

Hoc est, quando aliquis dispositionem aliquam facit, pro

est, quascunque vult, condiciones adjungere, sine quarum
completione hoc ipso invalida sit dispositio, modò aliunde
adstringatur ad eam dispositionem absolutè & independen-
ter ab ulla conditione faciendam, uti fit in Sacerdote, qui
potest sine rationabili causa sub conditione absolvere, &
secrare.

Authoritas.

Desumptum est ex le: in traditionibus. 48. ff. de pactis,
dicitur: In traditionibus rerum quodcunque pactum sit,
valere manifestissimum est. Illudque refert, & approbat
Gobar p. 1. thes. Indulg. n. 140.

Ratio.

Quia hoc ipso, quòd quisque supponatur habere domini-
um liberum suæ rei, atque ad eò plenam de ea disponendi fa-
cultatem, potest hâc facultate sua uti ad quemcunque actum
applicandum, ad quem se eadem facultas extendit; atqui
libet conditio apta est constituere, diversum actum; er-
go ad quemvis actum ab ea dependentem dicta facultas se
extendit.

Praxis.

Hinc deducitur 1. Pontificem in Indulgentiis conceden-
do quoscunque opera exigere posse, quæ sint condiciones
essentiales, sine quibus nemo obtinere possit eas indul-
gentias, uti ipsa praxis, & communis Theologorum consen-
sus confirmat.

Deducitur 2. Licet in Sponsalibus contrahendis apponi
pacta, quibus securitas Matrimonii procuretur, uti Sanchez.
lib. 1. n. 2. & alii apud & cum Ferd. de Castro p. 5. du. 1.
n. 2. & 3. docent.

Deducitur 3. Testatorem posse Testamento suo varias
conditiones inserere, modò non sint Juri contrariæ, uti esset,
si quem ita instituere in re certa, ut nollet eum succedere
illis bonis, & tamen vellet hæredem esse, uti colligitur ex
l. 1. Hæred. de hæred. inst.

PRINCIPIUM III.

Non firmatur tractu temporis, quod de jure
ab initio non subsistit.

Sensus.

Hoc est, quando actus aliquis ab initio invalidus est, et tunc non potest per solum temporis fluxum suppleri id, cuius defectu ab initio non subsistebat. Hinc licet in præscriptio-
ne contrarium fieri videatur, revera tamen non fit, cum per
scribens Dominium rei non tam acquirat propter fluxum
temporis, quam voluntatem Legislatoris præscriptio-
permittentis.

Authoritas.

Desumptum est ex lib. 6. decret. c. ult. reg. 18. Item
le: quod initio. 29. ff. de reg. Juris. ubi dicitur: Quod initio
viciosum est, non potest tractu temporis convalescere. Illud
que explicant. & approbant Canisius & alii.

Ratio.

Quia ex una parte tempus non est modus tollende
inducendæ obligationis, ut dicitur in le. Obligationum. 1.
de act. & oblig. ex altera verò parte per Juris interpretatio-
nem pro infecto habetur, quidquid viciosum seu perperam
factum est, ergo impossibile est, ut effectum habeat, nisi per
natur id, cujus defectu viciosum erat.

Praxis.

Hinc deducitur 1. Eum, qui literas mandantes providens
de Beneficio curato impetravit, cujus tamen ob defectum
tatis capax non erat, non posse postea frui beneficio tali, si
legitimam ætatem pervenerit, uti in cap. Licet. 14. de lra
Excom. in 6. habetur.

Deducitur 2. Matrimonium ab Impuberibus contractum
non fieri validum, si illud tempore pubertatis non ratificatum
ut in cap. 1. de despons. Impub. in 6. deciditur.

Deducitur 3. Etiam Donationes & Contractus, qui ab
initio non subsistunt, non posse per lapsum temporis fieri va-
lidos, uti colligitur ex le. 83. §. Sacram. ff. de verb. oblig.
ex le. 18. C. de donat. inter virum & uxorem.

PRINCIPIUM IV.

Præstat contractui firmamentum, qui addit legitimum Iuramentum.

Sensus.

Hoc est, quoties Contractui qui alioqui jure humano non fuisset, adjicitur iuramentum, quod servari potest absque peccato, tum perinde confirmatur, ac si ab initio validus fuisset, modò ex parte illius, in cujus favorem juratur, nulla scriptura reperitur.

Authoritas.

Desumptum est ex cap. 9. quamvis pactum 2. de pactis. Item ex cap. contingit. 1. de Jurejur. in 6. illudque approbat Molin. to. 1. d. 149. & to. 2. d. 515. Rebellus. Saa. Sanch. & Capad & cum Lugon. d. 22. de Justit. n. 206. ubi addit, sic senties ferè Juris Interpretes sentire.

Ratio.

Quia, cum res hæc totaliter à Jure dependeat, standum est illius decisioni, ergo cum in cit. cap. quamvis expressè dicitur, pactum; cui Iuramentum adjectum est, servandum esse, rectè infertur, ejusmodi contractus per Iuramentum confirmari.

Praxis.

Hinc deducitur 1. Si Filia; dum nuptui traditur, pactatur cum Patre, quòd dote contenta esse velit, nullumque bona paterna regressum habere, validum esse pactum, si iuramentum adjiciat, uti in cap. quamvis definitur.

Deducitur 2. Validum quoque esse pactum, si uxor in alienationem fundi dotalis consentiat, & juramento confirmet, se tale pactum non revocaturam, uti in cap. contingat de jurejur. deciditur.

Deducitur 3. Contractus Minorum factos sine auctoritate Curatorum circa bona immobilia alioqui de jure invalidos per iuramentum adjectum confirmari, uti ex authent. Sacramenta Puberum. Cod. si adversus venditionem colligi-

PRINCIPIUM V.

Semper in contractibus sequimur, quod in regione, in qua aliquid actum est, frequentatur.

Sensus.

Hoc est, cum dubium exoritur, quomodo contractus aliquis inter aliquos sit initus, tum præcipuè attendi debet, quâ ratione inter alios ejusmodi contractus celebrari consueverint, & juxta illum morem etiam dubius ille contractus est explicandus.

Authoritas.

Desumptum est ex l. semper in stipulat. ff. de reg. Juris & refertur ac applicatur à Patre Gobat in Accus. Canon. tit. 2. c. 28. n. 3.

Ratio.

Quia inspicimus in obscuris, quod plerumque fieri consuevit, uti in l. 6. decret. c. ult. reg. 45. dicitur, hæc enim sunt cognata Natura, & pro lege ac veritate habentur, ut testatur Barbosa axiom. 223. n. 3. & 4. ergo rectius, quam ea, quæ raro eveniunt, & ut lex 64. ff. de reg. Juris dicit, in agendis negotiis non temerè computantur, inspicuntur.

Praxis.

Hinc deducitur 1. Si Maritus uxorem in dotatam doceat, ipsum ad eam alendam obligari, uti P. Gobat l. c. cum Sanchez docet, asserente, neminem à se lectum, qui hoc neget.

Deducitur 2. In dubio, num venditor fidem habeat Emptori de pretii solutione, dum rem venditam Emptori tradit, omnino censeari fidem habere, & Dominium transferre, uti Laym. l. 3. de Just. tr. 4. c. 17. §. 2. n. 11. docet.

Deducitur 3. Si Hæreticus cum Catholica Matrimonium in loco Catholico ineat, censeari, illud Catholico quoque modo, id est, modo indissolubili quoad vinculum contraxisse.

PRINCIPIUM VI.

Quod semel placuit, amplius displicere non potest.

Sensus.

Hoc est, si aliquis elicitur actum voluntatis, ex quo alteri ad rem aliquam exortum est, non potest revocare talem actum, nisi in casibus, in quibus talis revocatio specialiter à lege concessa est, quales sunt contractus innominati, Societas, Depositi, Mandatum, ultima voluntas, recusatio hæreticæ paternæ, nondum abalienatæ, sententia interlocutoria ex variis legibus ostendit Canisius in cit. reg.

Authoritas.

Desumptum est ex l. 6. decret. c. ult. reg. 2 r. & ex l. 75. reg. Juris, ubi dicitur: Nemo potest mutare consilium alterius injuriam; illudque referunt, & explicant Canisius, & Dynus in tract. de reg. Juris.

Ratio.

Quia, ut Ulpianus relatus in l. 1. ff. de pacto ait, nihil congruum est humanæ fidei, quàm ea, quæ inter alios accipiunt, servare.

Praxis.

Hinc deducitur 1. Sponsalia legitimè contracta non possunt ab uno tantum contrahente dissolvi, nisi grave impedimentum antea non prævisum superveniat, uti docet communis sententia Theologorum.

Deducitur 2. Eum, qui vendidit alteri rem aliquam, non posse pro libitu contractum rescindere, uti iterum communis Theologi & Juristæ.

Deducitur 3. Famulum, qui Domino suo operam ad annuum condixit, non posse sine gravi causa à Domino discedere. Molin. Escob. Regin. apud & cum Eufenbaum l. 3. tr. 3. ca. 4. docent.

PRIN-

PRINCIPIUM VII.

Claudicat Pupilli contractus, si absque Tutoris assensu est factus.

Sensus.

Hoc est, quando Pupillus (eadem est ratio de Minoribus) sine Tutoris sui consensu, contractum aliquem inicit, cum eo, qui non est Pupillus aut Minor, tum alium quidem, spectato jure civili, obligare potest ad contractum implendum, non tamen ipse vicissim obligabitur, nisi juramento eum confirmet.

Authoritas.

Desumptum est ex §. neque. 2. Instit. de author. Tutorum. Item ex l. si Curatorem. 3. C. de in integr. restitut. illi de qua defendunt Molina. Sanch. Filliut. & plures alii apud & contra Bonac. d. 3. de restit. q. 1. pu. §. n. 6.

Ratio.

Quia, cum aetas haec ob rationis imbecillitatem facile in contractu decipi possit, æquum erat, ut illi potius per legem subveniretur, quam aliis, qui ob plenum rationis usum satis rebus suis prospicere non posse merito supponuntur.

Praxis.

Hinc deducitur 1. Pupillum aut Minorem non teneri ad solvendam pecuniam creditam, quam in lusu perdidit, uti Bonac. l. c. cum Sanch. Molin. Regia. Navarro & multis aliis docet.

Deducitur 2. Si Pupillus sine Tutoris consensu mercem emerit, invitum à venditore compelli non posse ad numerandum pretium; quamvis ipse Pupillus si contractu stare velit, civili actione cogere possit Venditorem ad tradendam sibi mercem pro constituto pretio, ut constat ex lege si id. ff. de rescind. vendit. & docet P. Layman l. 3. tr. 4. c. 9. n. 6.

Deducitur 3. Pupillum si cum alio Pupillo contractum non posse illum obligare ad contractum implendum, cum eodem uterque privilegio gaudeat. Ita idem Bonac. l. c. n. 6.